

rette Sted. Det er efter min Mening ingenlunde nogen paatrængende Nødvendighed, at vor Lovgivning i denne Henseende forandres eller forbedres. Jeg for min Part veed ikke, kjøndt jeg jo i flere Aar har havt med Sager af dette Slags og med Hændelsen af Lovgivningen i denne Retning at gjøre, at der nogenstunde, saavidt jeg erindrer, i de 11 Aar, jeg har været Amtmand i Ringkjøbing Amt, har været anlagt nogen Sag for Helligbrøde, hvilket jo dog er et Beviis for eller idetmindste et Tegn paa, at denne Lovgivning ikke trænger saa overmaade stærkt til Forbedring, og at Folk ikke lide saa overmaade meget ved det Tryk, den gamle Helligdagsanordning siges at paaføre dem. Men, selv om dette ikke var Tilfældet, vilde jeg alligevel stemme imod det nærværende Lovforslag. Hvad angaaer det i Helligdagsloven i det Hele, og navnlig i denne Helligdagslov, som vedrører Religionstieten eller Kirkens Sag, da maa jeg rigtignok med det ærede Medlem, som sidder bagved mig (Kirck), og den ærede Rigsdagsmand, som yttrede sig sidst og som sidder fstraas over for mig (Blume), være af den Mening, at Religionen og Kirken overmaade vel kan undvære Statens Hjælp; jeg vil endogsaa gaae saa vidt, at jeg troer, at i Reglen vil Religionen og Kirken staae sig bedst, naar Staten ikke vil paatage sig at hjælpe den. Men der er noget Andet i disse saakaldte Helligdagslove foruden det religiøse Hensyn; det er nemlig det, at det er tillige, hvad jeg vil kalde, Fridagslove, og i denne Henseende troer jeg, at de ere meget nødvendige, og at den ældre Lov er uendeligt meget bedre end den foreslaaede, da denne forekommer mig ganske at forlade dette Fridagsprincip. Jeg troer, at det er nødvendigt, hvis Arbeidsclassen skal have den behørig Frihed, at disse Fridage bestemmes ved Lov; jeg mener, at det er saa godt som umuligt eller idetmindste meget vanskeligt deels for den arbejdende Classe og deels for dem, der staae i den nærmeste Forbindelse med denne, for dem, der bruge Arbejderne, enten selv at være fri paa Søn- og Høitidsdagene eller at give deres Folk Frihed, om de end selv kunde unde dem det, naar ikke denne Frihed er almindelig, hvilket den kun kan blive ved Lov. Jeg mener, at det er umuligt

for en Kjøbmand at lukke sin Boutik paa Helligdagene, naar Naboen ikke gjør det Samme; thi det er ligefrem, at saa arbeide disse Mænd under forskjellige Vilkaar. Naboen, som holder sin Boutik aaben om Søn- og Helligdagene, har jo henimod 60 Salgsdage mere end den anden, og sølgelig vil denne, som holder sin Boutik lukket, ikke kunne udholde Concurrencen med den anden. Det er ligesaa med Haandværksmanden. Vil den ene Haandværksmand unde sig selv og sine Folk Hvile om Søn- og Helligdagen, kan han ikke godt gjøre det, naar en Laugsbroder ikke vil gjøre det Samme; thi denne Laugsbroder, som jeg vil ikke sige arbeider selv — det gjør han maaskee ikke — men, som lader arbeide hele Aaret om Søn- og Helligdagene, kan jo aabenbart arbeide for bedre Kjøb end den, som iagttager Fridagen; man kunde jo vel endog ganske bestemt sige, i hvilket Forhold han kan arbeide for bedre Kjøb, men dette vilde vel blive en Berregning, som vilde kunne underkastes saamange Modificationer, at den ikke er let at bestemme. Dette er det ene Hensyn, hvorfor jeg mener, at Fridagen er ganske nødvendig. Det andet Hensyn forekommer mig ligesaa vigtigt, idet jeg nemlig troer, at en Affkaffelse af Fridagen — thi dette vil det efterhaanden blive, naar den Lovgivning, som paabyder Fridagen, afskaffes — er en Forholdsregel, som er ligefrem imod Arbeidsclassen, og som er i Faveur af Arbeidsherren, af Capitalen. Det gaaer med dette Forhold, som med alle lignende Forhold, Arbeidet er Arbeidsmandens Vare, som han bringer tilforv. I det Dieblik, der bringes en vis Deel flere Varer paa Torvet, end der hidtil er bragt, er det jo ligefrem, at Varerne ville synke. Det Samme er Tilfældet med Arbeidet. Naar Sagerne stille sig saaledes, at Arbeidet betales med et vist Beløb efter det Forbrug, der er for det, saa vil denne Sum nødvendigviis gaae ned, naar der bringes en Syvendedeel eller lidt derover mere Arbeide paa Torvet. Denne Sætning er som theoretisk Sætning vistnok aldeles uigjendrikelig; men jeg troer ogsaa, at den practisk har viist sig rigtig paa alle Steder, hvor man har affkaffet Fridagene. I flere andre Lande er, saavidt jeg veed, maaskee ved Lov, i alt Fald ved